

STORTINGET

Representantforslag 171 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Sigrid Zurbuchen Heiberg

Dokument 8:171 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Sigrid Zurbuchen Heiberg om å redusere negative klima- og miljøeffekter av bunntål og snurrevad i norske farvann

Til Stortinget

Bakgrunn

Norske regjeringer har lenge hevdet at landets havforvaltning er verdensledende, med initiativer som Havpanelet som eksempel. Havpanelet, ledet av statsminister Støre, har satt et ambisiøst mål om 100 prosent bærekraftig havforvaltning innen 2025. Dette er et viktig mål, men samtidig står norske havområder overfor betydelige utfordringer knyttet til klimaendringer, forurensning og overbeskatning av marine ressurser.

Klimaendringene gir spesielt store utfordringer i norske farvann, hvor oppvarming og forsuring av havet påvirker økosystemene og de kommersielt viktige fiskebestandene. Nedgangen i den norsk-arktiske torskebestanden og andre arter understreker behovet for en mer økosystembasert og forsiktig tilnærming til kvotefastsettelse. Plastforurensning, spøkelsesfiske og skadelige kjemikalier utgjør ytterligere trusler mot havøkosystemene.

Et kraftig signal om utviklingen ser man rundt Svalbard, der det skjer helt grunnleggende endringer i økosystemet i havet. De opprinnelig arktiske havøkosystemene endres nå til å bli atlantiske, med en annen arts-

sammensetning og dermed et annet grunnlag for liv og potensielt store endringer på sikt for fiskerier og alt dyreliv i nord.

Deler av utfordringene for norske havområder skyldes forhold som må møtes gjennom internasjonalt klima- og miljøarbeid. Men det finnes også påvirkninger som skyldes norsk aktivitet som Norge styrer, og som Norge selv har ansvar for å gjøre noe med. Noen utfordringer skyldes dagens fiskeripraksis.

Ingenting ødelegger større naturarealer enn bunntåling

Fiske med bunnslpende redskap som trål og snurrevad har omfattende negative konsekvenser for havbunnen. Livet på havbunnen er en viktig del av og forutsetning for det samlede økosystemet i havet. Skader på havbunnen kan påvirke hele økosystemet, også kommersielle fiskebestander. Organismer som lever på bløtbunn, er gjerne spesielt skjøre og sårbare, og mye av bunntålingen skjer på bløtbunn. Dette fortjener mer oppmerksomhet når man ser at viktige fiskebestander går ned.

Rapporten «Effekter av bunntåling – Sammenstilling av kunnskap om bunnpåvirkning fra trål og snurrevad relevant for norske farvann» (Havforskningsinstituttet, 2023) slår fast at bunntåling er den menneskelige aktiviteten som i geografisk utstrekning har størst påvirkning på havbunnen. Rapporten konkluderer med at påvirkning på biologisk liv er reell og stedvis betydelig, avhengig av substrat, dyp og type trålredskap. Den potensielle økosystemeffekten av bunnslpende redskap er med andre ord potensielt betydelig, men rapporten påpeker at det kreves større og mer systematisk kartleg-

ging og overvåking for å avklare samlede effekter på biologi og økosystem enn dagens nivå.

Norske marine verneområder, inkludert nasjonalparker, har også blitt negativt påvirket av bunnslpende redskap, til tross for at selve formålet med marine verneområder og nasjonalparker er å beskytte marint liv. Bunnslpende redskap i nasjonalparker og verneområder undergraver verneformålet og Norges internasjonale forpliktelser og ambisjoner om bærekraftig havforvaltning. Det danske biodiversitetsrådet anbefaler i et notat at bunnslpende redskap ikke skal forekomme i marine verneområder.

Forslagsstillerne viser til Stortingets behandling av naturmeldingen, Meld. St. 35 (2023–2024), jf. Innst. 115 S (2024–2025), der Miljøpartiet De Grønne, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette tråle- og snurrevadsforbud i alle marine nasjonalparker og verneområder.»

Store utslipp fra trålflåten

Fiske med trål og snurrevad krever stor maskinkraft og gir store klimagassutslipp. I motsetning til nesten alle andre sektorer i Norge, som reduserer sine klimagassutslipp, har fiskeflåten klimagassutslipp økt betydelig de siste årene. I perioden 2013–2023 gikk utslippene fra fiskeflåten opp 72 prosent. Samtidig mottar fiskeflåten kompensasjon for CO₂-avgiften som all skipsfart er pålagt, slik at CO₂-avgiftens utslippsreducerende effekt svekkes. Effekten er nødvendigvis mest utpreget i fiskerienes største utslippskilde, trål-/snurrevadflåten. Det er paradoksalt at en næring som er spesielt sårbar for effekten av klimaendringer, samtidig har økt sine utslipp.

Klimaeffekter ved remineralisering av bunnslpender

Ny forskning gjennomført av Norges geologiske undersøkelser viser at havbunnen lagrer mye karbon. Havforskningsinstituttet påpeker at frigjøring av CO₂ gjennom såkalt remineralisering av dette karbonet er en potensiell konsekvens ved bruk av bunnslpende redskap. Dette kan skje når slike redskap virvler opp bunnslpender. Fordi norske havområder er svært store og trålingen er svært omfattende, kan dette teoretisk dreie seg om svært mye CO₂. Artikkelen «Protecting the global ocean for biodiversity, food and climate» (Sala, E., Mayourga, J., Bradley, D., et al. Nature, 592 (2021)) kon-

kluderer med at bunntråling i norske farvann frigjør 26 mill. tonn CO₂-ekvivalenter per år. Men utslipp fra bruk av bunnslpende redskap er ikke en del av Norges offisielle klimaregnskap, som viser at det ble sluppet ut 46,7 mill. tonn CO₂-ekvivalenter i Norge i 2023.

Havforskningsinstituttet mener anslaget fra Nature-artikkelen er for høyt, men bekrefter samtidig at effekten er reell. Selv om CO₂-utslipp fra bruk av bunnslpende redskap på bløtbunn viser seg å være bare en brøkdelen av anslaget i Nature-artikkelen, kan det følgelig dreie seg om store utslipp. I en seriøs klimapolitikk som har som mål å redusere klimagassutslippene til atmosfæren, vil det være meningsløst å ikke måle og rapportere også utslippene fra fiske med bunnslpende redskap.

Eventuelle klimagassutslipp fra bunnslpende redskap kan påvirke forutsetningene for norsk klimapolitikk. Hvis remineralisering av karbon i forbindelse med bruk av bunntrål og snurrevad bidrar til store utslipp, må det føres en politikk som reduserer slike utslipp. Det gjør Norge ikke i dag.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen om snarest å beregne klimaeffekten av remineralisering av karbon som følge av fiske med bunnslpende redskap i norske farvann og rapportere på dette til Stortinget og i Grønn bok i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utvikle CO₂-kompensasjonsordningen for den delen av fiskeflåten som bruker bunnslpende redskap.
3. Stortinget ber regjeringen kartlegge omfanget av fiske med bunnslpende redskap i norske farvann og legge frem en plan for Stortinget som sikrer at slikt fiske ikke ødelegger bunnhabitat eller svekker marine økosystemer.
4. Stortinget ber regjeringen iverksette et program for utvikling av fiskeredskap som er lite skadelig for bunnhabitat og økosystemer og kan erstatte bunnslpende redskap.
5. Stortinget ber regjeringen utarbeide en helhetlig handlingsplan for havforvaltning som inkluderer målrettede tiltak for å redusere bunnslpende fiskeriers negative effekter på klima, økosystemer og enkeltarter.

8. april 2025